

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI
NAD ZABYTKAMI DLA GMINY NAMYSŁÓW
W LATACH 2022-2023**

Namysłów, grudzień 2024 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2018-2021 przyjęto uchwałą Nr 96/VIII/19 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 24 czerwca 2019 r. Był on już trzecim dokumentem, po programach na lata 2008-2011 i 2012-2015. Natomiast najnowszy Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta i Gminy Namysłów na lata 2024-2027 przyjęty został uchwałą Nr 58/IX/24 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 26 września 2024 r. Program określa i koordynuje politykę gminy w celu ochrony i wyeksponowania dziedzictwa kulturowego. Powinien służyć podejmowaniu planowych czynności dotyczących inicjowania wspierania i koordynowania działań dotyczących ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego gminy oraz jego promowania i upowszechniania.

W w/w programach zostały określone 3 priorytety działań w zakresie ochrony zabytków w Gminie Namysłów:

PRIORYTET 1 - ZACHOWANIE I ZARZĄDZANIE DZIEDZICTWEM KULTUROWYM

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zahamowanie procesu degradacji lokalnych zabytków
- Zarządzanie lokalnym zasobem zabytków
- Podnoszenie rangi obiektów i zespołów zabytkowych

PRIORYTET 2 - OCHRONA WIEJSKIEGO KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zachowanie historycznych układów ruralistycznych w połączeniu z ochroną przyrody
- Rewitalizacja przestrzeni publicznej na terenach wiejskich
- Rozwój turystyki z wykorzystaniem obiektów i terenów zabytkowych

PRIORYTET 3 - EDUKACJA HISTORYCZNA – PROMOCJA DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO I NIEMATERIALNEGO

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Wzrost poziomu edukacji historycznej nt. regionalnego dziedzictwa kulturowego
- Promocja lokalnych walorów zabytkowych, tradycji i obrzędów śląskich
- Zwiększanie atrakcyjności zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne

PRIORYTET 1 - ZACHOWANIE I ZARZĄDZANIE DZIEDZICTWEM KULTUROWYM

Zabytki stanowią wartościowy zasób, który jest nieodnawialny, dlatego ochrona zabytków jest interesem publicznym i stanowi ważny element zrównoważonego rozwoju. Większość zabytków wymaga stalego inwestowania, dokonywania remontów i konserwacji, które wydobędą wartość historyczną, artystyczną czy naukową, zabezpieczą zabytek i powstrzymają proces jego degradacji.

Obiekty zabytkowe, zarówno te wpisane do rejestru zabytków jak i do wojewódzkiej ewidencji zabytków, ujęte są w gminnej ewidencji zabytków, która została przyjęta Zarządzeniem Nr 651/VII/18 Burmistrza Namysłowa z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie przyjęcia gminnej ewidencji zabytków Gminy Namysłów. Sporządzono łącznie 1110 kart adresowych, zawierających m.in. dane adresowe o obiekcie, datowanie, formę ochrony, fotografie, mapę z lokalizacją obiektów zabytkowych dla terenu miasta i gminy, zgodnie z rozporządzeniami Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W latach 2022-2023 wykonano następujące prace konserwatorskie i remontowe przy obiektach zabytkowych, których właścicielem jest Gmina Namysłów:

- Rewitalizacja Historycznego Centrum Namysłowa – etap I.

Przedmiotem inwestycji była rewitalizacja wschodniego odcinka zabytkowych murów miejskich przy ul. Fortecznej w Namysławie, który powstał w II poł. XIV w. i stanowi najstarszy fragment fortyfikacji miejskich. Rewitalizacja obejmowała renowację zniszczonych murów obronnych oraz trzech baszt wraz z nadaniem im nowych funkcji użytkowych.

Rewitalizacja Historycznego Centrum Namysłowa – etap I

Fot. UM Namysłów

Gmina Namysłów jest otwarta na współpracę z właścicielami obiektów zabytkowych i wspiera ich działania na rzecz ochrony, konserwacji i renowacji zabytków.

Zasady udzielania dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków określa uchwała Rady Miejskiej w Namysławie Nr 360/VIII/20 z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie określenia zasad i trybu udzielania dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, usytuowanych w granicach administracyjnych Gminy Namysłów.

W 2022 roku zostały ogłoszone nabory wniosków o udzielenie dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub przy zabytkach znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, usytuowanych w granicach administracyjnych Gminy Namysłów. Dotację na łączną kwotę 500.000,00 zł otrzymało 10 podmiotów. Wykaz podmiotów, które w roku 2022 otrzymały dotacje na obiekty zabytkowe zawiera Tabela nr 1.

Tabela nr 1

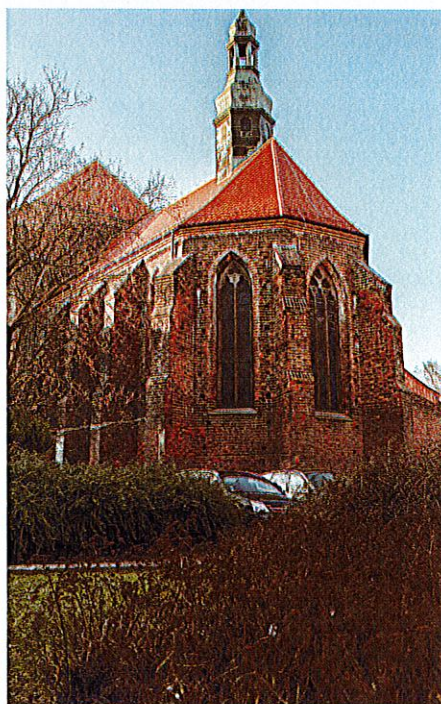
Wykaz podmiotów, które w roku 2022 otrzymały dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, usytuowanych w granicach administracyjnych Gminy Namysłów

Lp.	Dotowany	Zakres prac	Wysokość dotacji
1.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Michała Archaniola w Michalicach	Prace konserwatorskie świecznika paschalnego w kościele parafialnym p.w. św. Michała Archaniola w Michalicach	8.000,00 zł
2.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wszystkich Świętych w Głuszynie	Prace konserwatorskie przy drzwiach głównych w kościele parafialnym p.w. Wszystkich Świętych w Głuszynie	40.000,00 zł
3.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Kowalowicach	Prace renowacyjne witraża w kościele parafialnym pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Kowalowicach	20.000,00 zł
4.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Franciszka z Asyżu i św. Piotra z Alkantary w Namysłowie	Roboty budowlane przy elewacji zachodniej kościoła parafialnego pw. św. Franciszka z Asyżu i św. Piotra z Alkantary w Namysłowie	140.000,00 zł
5.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca w Woskowicach Małych	Prace konserwatorskie polichromii na ścianach północnej i południowej prezbiterium w kościele parafialnym p.w. św. Wawrzyńca w Woskowicach Małych	40.000,00 zł
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Ap. Piotra i Pawła w Namysłowie	Prace konserwatorskie organów firmy Berschdorf z Nysy etap V w kościele parafialnym pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Namysłowie	140.000,00 zł
7.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Ligocie Książęcej	Roboty budowlane polegające na wymianie drzwi wejściowych oraz dwóch okien w pomieszczeniu dawnej kotłowni kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Ligocie Książęcej	16.000,00 zł
8.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Chrzciciela w Smogorzowie	Prace konserwatorskie polegające na konserwacji, częściowej rekonstrukcji oraz restauracji dwóch okien witrażowych strony południowej wraz z montażem szkła ochronnego w kościele parafialnym p.w. św. Jana Chrzciciela w Smogorzowie	20.000,00 zł

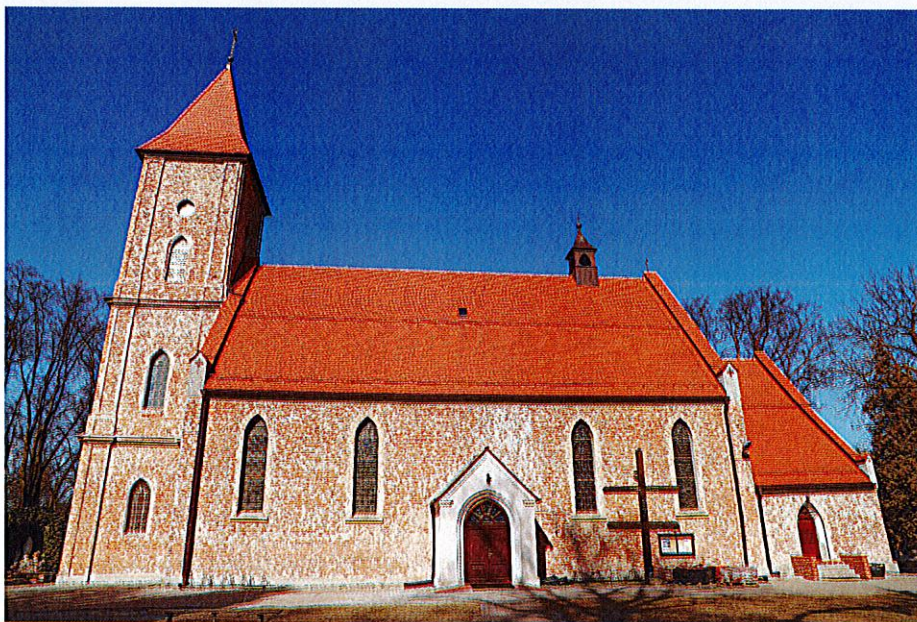
9.	Parafia Rzymsko-katolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Przeczowie	Prace konserwatorskie ołtarza głównego z I połowy XVIII wieku w kościele filialnym pw. NMP Częstochowskiej w Krasowicach	71.000,00 zł
10.	Wspólnota Mieszkaniowa „KRAKOWIAK 2” przy ul. Krakowskiej 3-5 w Namysławie	Roboty budowlane w budynku usługowo-mieszkalnym przy ul. Krakowskiej 3-5 w Namysławie	5.000,00 zł

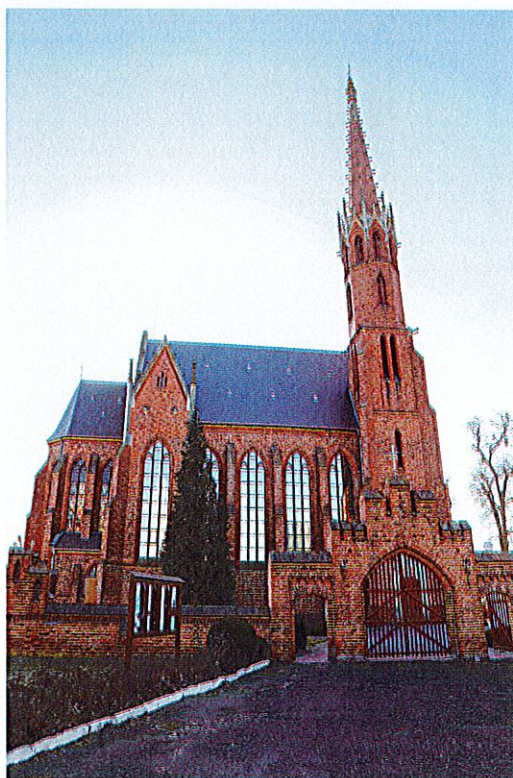
*Prace konserwatorskie przy drzwiach głównych w kościele parafialnym p.w. Wszystkich Świętych w Gluszyńce
Fot. UM Namysłów*

*Roboty budowlane przy elewacji zachodniej kościoła parafialnego pw. św. Franciszka z Asyżu i św. Piotra z Alkantary w Namysławie
Fot. UM Namysłów*

*Roboty budowlane polegające na wymianie drzwi wejściowych oraz dwóch okien w pomieszczeniu dawnej kotłowni kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Ligocie Książęcej
Fot. UM Namysłów*

*Prace konserwatorskie polegające na konserwacji, częściowej rekonstrukcji oraz restauracji dwóch okien witrażowych strony południowej wraz z montażem szkła ochronnego w kościele parafialnym p.w. św. Jana Chrzciciela w Smogorzowie
Fot. UM Namysłów*

W 2023 roku, zgodnie z uchwałą Nr 833/VIII/23 Rady Miejskiej w Namysłowie z dnia 13 marca 2023 r. w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub gminnej ewidencji zabytków, sposobów jej rozliczania oraz sposobów kontroli w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków, został ogłoszony nabór na w/w dotację. Łącznie zakwalifikowano 8 podmiotów do powyższego programu.

Tabela nr 2

Wykaz podmiotów zakwalifikowanych do Rządowego Programu Odbudowy Zabytków

Lp.	Nazwa Wnioskodawcy	Nazwa inwestycji	Przewidywana wartość inwestycji (w PLN)	Kwota wnioskowanych środków (w PLN)
1.	Zakład Administracji Nieruchomościami „ZAN” Sp. z o.o. ul. Stanisława Dubois 5, 46-100 Namysłów	Rewitalizacja historycznych kamienie w zabytkowym Centrum Namysłowa	916 629,02 zł	830 000,00 zł
2.	Alina Lhermitte ul. Nadmłynowka 123, 34-400 Nowy Targ	Kompleksowa rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Minkowskim	3 497 639,07 zł	3 427 686,29 zł
3.	Dwór s.j. Rychnów 74, 46-100 Namysłów	Zabezpieczenie budynku pałacu do dalszych etapów inwestycji "Dom Seniora"	500 000,00 zł	490 000,00 zł
4.	Wspólnota Mieszkaniowa Pawłowice Namysłowskie 9, 46-100 Namysłów	Remont elewacji całego budynku, remont ganku, wymiana pokrycia dachu, rynien i rur spustowych, remont kominów	498 700,80 zł	483 739,78 zł
5.	Rzymskokatolicka Parafia p.w. Wszystkich Świętych ul. Główna 111, 46-134 Gluszyna	Gluszyna, rzeźba Św. Anny Samotrzcę, początek XVI wieku - etap II - konserwacja estetyczna obiektu	30 804,71 zł	30 000,00 zł
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła ul. Kościelna 3, 46-100 Namysłów	Konserwacja i restauracja organów firmy Berschdorf z Nysy w kościele pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Namysłowie	197 046,00 zł	170 000,00 zł

7.	Rzymskokatolicka Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP Biestrzykowice, ul. Główna 2, 46-112 Świerczów	Remont wieży kościoła filialnego w Jastrzębiu (Parafia Biestrzykowice Jastrzębie - powiat i Gmina Namysłów)	108 551,15 zł	55 000,00 zł
8.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca Woskowice Małe, ul. Kościelna 2, 46-100 Namysłów	Konserwacja polichromowanego stropu nawy Kościoła p.w. św. Wawrzyńca w Woskowicach Małych	210 000,00 zł	205 800,00 zł
		SUMA:	5 959 370,75 zł	5 692 226,07 zł

W ramach naboru do Rządowego Programu Odbudowy Zabytków cztery podmioty otrzymały wstępną promesę dofinansowania inwestycji przy zabytku. W związku z czym w 2023 roku Rada Miejska w Namysławie podjęła następujące uchwały:

- Uchwała Nr 1009/VIII/23 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 28 września 2023 r. w sprawie przyznania dotacji celowej na prace konserwatorskie i restauratorskie polegające na konserwacji i restauracji organów firmy Berschdorf z Nisy w kościele parafialnym pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Namysławie w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków,
- Uchwała Nr 1010/VIII/23 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 28 września 2023 r. w sprawie przyznania dotacji celowej na roboty budowlane polegające na remoncie wieży kościoła filialnego pw. św. Wawrzyńca w Jastrzębiu w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków,
- Uchwała Nr 1011/VIII/23 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 28 września 2023 r. w sprawie przyznania dotacji celowej na prace konserwatorskie polegające na konserwacji polichromowanego stropu nawy kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca w Woskowicach Małych w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków,
- Uchwała Nr 1012/VIII/23 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 28 września 2023 r. w sprawie przyznania dotacji celowej na roboty budowlane polegające na zabezpieczeniu budynku pałacu do dalszych etapów inwestycji „Dom Seniora” w Rychnowie w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków.

Terminem realizacji powyższych zadań są lata 2024-2025.

Ustalenia ochrony dziedzictwa kulturowego zawarte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stanowią prawo lokalne i są jedną z ustawowych form ochrony zabytków. Miejscowe plany są dokumentami planistycznymi wykonywanymi na podstawie ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i tym samym uwzględniają przyjęte w nim zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zawierają dodatkowe szczegółowe wnioski i wytyczne konserwatorskie.

We wszystkich przypadkach opracowywanych dla terenu Gminy Namysłów dokumentów studialnych oraz mających charakter prawa miejscowego dotyczących polityki przestrzennej (np. miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego) organy

samorządowe gminy na bieżąco dążyły do zachowania ładu przestrzennego na zabytkowych obszarach gminy:

- uwzględniały ochronę zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków,
- uwzględniały zasady ochrony odnoszące się do wszelkich stref ochrony konserwatorskiej, w tym stref występowania stanowisk archeologicznych,
- wprowadzały zapisy zapewniające prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz innych obszarów chronionych.

Pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi ok. 99%, w latach 2022-2023 podjęto następujące uchwały dotyczące zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała Nr 595/VIII/22 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 26 maja 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kowalowice,
- Uchwała Nr 594/VIII/22 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 26 maja 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Pawłowice Namysławskie i Smogorzów,
- Uchwała Nr 636/VIII/22 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Minkowskie, Żaba Duża,
- Uchwała Nr 635/VIII/22 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie Gminy Namysłów,
- Uchwała Nr 634/VIII/22 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Namysłów,
- Uchwała Nr 688/VIII/22 Rady Miejskiej w Namysławie z dnia 25 sierpnia 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie Gminy Namysłów.

PRIORYTET 2 - OCHRONA WIEJSKIEGO KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Krajobraz wiejski, jako wytwór działalności ludzkiej, podlega nieustannym zmianom. Jest istotnym elementem dziedzictwa kulturowego wsi i został uznany za wartość, którą należy chronić, szczególnie w obliczu tendencji do jego przemijania i zagrożenia degradacją.

Na obszarze wiejskim Gminy Namysłów 736 obiektów wpisanych jest do Gminnej Ewidencji Zabytków, w tym 62 obiekty wpisane są do rejestru zabytków. Trzy układy ruralistyczne - w Iglowicach, Minkowskiem i Smarchowicach Śląskich objęte są ochroną konserwatorską.

Należy również zwrócić uwagę na układy ruralistyczne wsi, które nie są objęte żadną formą ochronną:

- Jastrzębie, łączący strukturę wsi z rozległymi obszarami zespołów dworskich (ulicówka – wielodrożnica),
- Kamienna, może on wskazywać na wcześnie pochodzenie (XII-XIII w.) i pierwotną formę owalnicy (średniowieczną lub wczesnośredniowieczną),
- Kowalowice, pierwotna forma rzędówki lub ulicówki może wskazywać wczesne pochodzenie,
- Michalice, początki mogą sięgać XIII w. (założenie w typie ulicówki lub rzędówki),
- Mikowice, typowy układ XIX wiekowej ulicówki,

- Przeczów, oparty o średniowieczny schemat wielodrożnicy,
- Rychnów, założenie w typie rzędówki.

Na uwagę oraz opiekę zasługują jednak wszystkie elementy historycznego krajobrazu kulturowego wsi – wiejskie kościoły, kapliczki, założenia pałacowo-parkowe czy układy ruralistyczne.

Dodatkowo wpływ na ochronę krajobrazu kulturowego i rewitalizację przestrzeni publicznych na terenach wiejskich ma niewątpliwie działalność mieszkańców Sołectw, których świadomość i aktywność społeczna kształtuje i chroni krajobraz kulturowy wsi. Rokrocznie przeznaczają one środki finansowe z funduszu sołeckiego na przedsięwzięcia, które służą poprawie warunków życia mieszkańców, wpływają na estetykę i ład miejscowości oraz zachowanie ich wiejskiego charakteru.

PRIORYTET 3 - EDUKACJA HISTORYCZNA – PROMOCJA DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO I NIEMATERIALNEGO

Gmina Namysłów systematycznie wspiera działania edukacyjne związane z tematyką opieki nad zabytkami i regionalnego dziedzictwa kulturowego.

Gmina Namysłów wraz z Namysłowskim Ośrodkiem Kultury, Izbą Regionalną oraz Izbą Techniki Młynarskiej prowadzi wiele działań mających na celu uatrakcyjnienie i zachęcenie potencjalnych turystów do odwiedzenia Namysłowa i okolic. Są to także działania, które przybliżają bogatą historię regionu dla mieszkańców gminy.

Wśród przedsięwzięć podejmowanych w latach 2022-2023 w ramach promocji lokalnych walorów oraz zabytków i tradycji warto wymienić:

- organizację cyklu wykładów historycznych,
- organizację wystawy pn. „Namysłów na starych pocztówkach”,
- organizację Europejskich Dni Dziedzictwa,
- organizację wycieczek po Namysłowie (zwiedzanie najciekawszych historycznych miejsc: brama Krakowska, Izba Techniki Młynarskiej, baszta itp.),
- współorganizację różnych uroczystości historycznych.

Dodatkowo Urząd Miejski w Namysłowie w latach 2022-2023 wydał szereg materiałów promocyjnych reklamujących gminę, namysłowskie zabytki i historię w postaci: widokówek, toreb bawełnianych, planów miasta, smyczy, kubków, plecaków czy notesów.

Realizacja zadań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami następuje z wieloma trudnościami, a podstawowym problemem jest brak wystarczających środków finansowych na realizację tego zadania. Większość obiektów zabytkowych na terenie gminy znajduje się we władaniu osób prywatnych, które na ile mogą, na tyle starają się sprostać wymogom konserwatorskim.

Należy pamiętać, że wartości obiektów zabytkowych mogą ulec pomniejszeniu lub zostać utracone. Cykliczność podejmowanych działań, zarówno wsparcie finansowe jak i działania edukacyjne i kulturalne, pozwala zwiększyć świadomość społeczności lokalnej w zakresie ochrony zabytków i dziedzictwa regionu.